

Zadeva: Dopis vodstva FF »Preoblikovanje študijskih programov« z dne 9. 4. 2024

Na naslove predstojnikov in predstojnic naj bi bil 9. aprila 2024 z dekanata FF UL poslan dopis z naslovom »Preoblikovanje študijskih programov«. Ta se nanaša na zniževanje števila vpisnih mest na študijskih programih FF UL in posledično na krčenje ali celo opustitev študijskih programov. Vodstvo FF je tako pomemben dokument skupaj z razpredelnico o priporočenem krčenju mest na podlagi nepojasnjene metodologije poslalo v vednost le predstojnicam in predstojnikom, izključilo pa je vse ostale deležnike/deležnice, ki sodelujejo pri delu organov in delovnih teles in imajo pravico do obveščenosti – na čelu s Študentskim svetom in sindikati. Posledično je bil sindikat VSS FF UL omenjeni dokument primoran pridobiti prek obvoda in posledično z zamudo. Sindikat VSS FF UL se pridružuje protestnemu dopisu Študentskega sveta FF z dne 15. 4. 2024, in Študentski svet v njegovi kritični drži v vseh navedenih točkah, kot jih razgrinja v svojem upravičeno ogorčenem dopisu, v celoti podpira.

Sindikat VSS FF UL se je na vladno direktivo po zniževanju vpisnih mest na humanističnih programih z namero krčenja in ukinjanja študijskih programov ob spremljajoči servilnosti vodstev univerze in njene članice FF odzval že 1. novembra 2023 z dopisom Politično odrejanje vpisne politike za leto 2024/25. Naj izpostavimo, da so se vodstva univerz še oktobra 2023 javno zoperstavljala direktivi vlade, da se skrčijo vpisna mesta in »preoblikujejo študijski programi« na javnih univerzah – tj. tako na tistih programih, za katere naj bi bilo domnevno malo zanimanja in zato domnevno prevelik razkorak med številom razpisanih mest in številom vpisanih študentk/študentov, kot na programih, kjer je vpis velik, vendar prehodnost iz enega letnika v drugi domnevno »prenizka«. In sicer so se takrat vodstva univerz diktatu vlade ostro postavila po robu z izjavami za javnost, kot je naslednja:

»Žal se vlada očitno ne zaveda, da javne univerze nismo podjetja, kjer čez noč lahko ukinejo oddelke/področja delovanja, in da **javno izobraževanje ni namenjeno le trgu in zadovoljevanju potreb trga dela oziroma družbe, temveč ima širši pomen izobraževanja in napredka družbe. Študijske programe moramo ocenjevati predvsem glede njihove potrebnosti v družbi, in ne prvenstveno po njihovi zasedenosti, saj na zasedenost vplivajo tudi drugi ukrepi.**« (<https://www.delo.si/novice/slovenija/odziv-univerz-javne-univerze-nismo-podjetja/>).

Aprila 2024 je vodstvo univerze v Ljubljani skupaj z vodstvom njene članice FF pozabilo na te in tovrstne izjave ter na dejstvo, da gre pri odrejanju števila študijskih mest na univerzi od vladnega vrha za grobo politično poseganje v avtonomijo univerze in njenih članic. **Z uklonitvijo vladni direktivi je vodstvo univerze in njemu žal enako servilno vodstvo FF pristalo na etatiistično urejen sistem visokega šolstva in na dokončno pretvorbo javne univerze v podjetje.**

Z dopisom, pomenljivo naslovljenim »Preoblikovanje študijskih programov«, se je vodstvo FF skupaj z vodstvom UL tej politiki uklonilo in podalo na pot dokončne razgradnje javne univerze in njenega temeljnega poslanstva, tj. ustvarjanja znanja v službi javnega in za potrebe splošnega dobrega. S t. i. preoblikovanjem študijskih programov namreč v ospredje stopata popolna komercializacija univerze in neizbežno podrejanje znanja potrebam kapitala, kar je v navzkrižju s humanističnim poslanstvom univerze. Pri tem so skrita tarča tiste članice, ki nastopajo kot še zadnji braniki humanizma in ki so se popolni komercializaciji in podjetizaciji do sedaj bolj ali

manj uspešno izogibale v dobro pedagoškega dela in dejanskega vsestranskega izobraževanja mladih.

Od ukinjanja vpisnih mest na javnih univerzah in njihovih članicah, pri čemer so tarča humanistične fakultete, bodo imele korist zasebne fakultete. V razpisna mesta slednjih kot tudi v njihove študijske programe (in stopnjo prehodnosti ter razkoraka med vpisanimi in ponujenimi vpisnimi mesti) se vlada, pomenljivo, ne vpleta, pa čeprav tudi zasebne fakultete financira javni proračun. To je že dobro znan scenarij, s katerim se je javna univerza soočala že leta 2007, ko je minister Zupan iz kvote NSi z dekretom zmanjšal število vpisnih mest na družboslovju na javnih univerzah, da bi študentke/š studente preusmeril na zasebne družboslovne fakultete in jim zagotovil ustrezen priliv študentske populacije in državnih subvencij. A to bo tokrat stranski učinek, ki ga bo prineslo t. i. »preoblikovanje študijskih programov« na javni univerzi, katerih tarča so še ne dovolj skomercializirane in s trgom nezadostno povezane humanistične fakultete. Tokrat je krčenje vpisnih mest in ukinjanje študijskih programov na humanističnih fakultetah javnih univerz prvi korak znotraj večjega, še velikopoteznejšega načrta; je predpogoj za njihovo popolno komercializacijo, kjer pedagoško delo vse bolj postaja obstranska dejavnost, tržno-pridobitniška pa njena osrednja.

Najnovejšo direktivo o krčenju študijskih mest in posledično programov na humanistični fakulteti, kot je FF, je zato treba brati v širšem kontekstu. In sicer vzporedno z drugimi alinejami v spremnem dopisu, kjer je poudarek na določanju novih vsebin študijskih programov. Te se oddaljujejo od humanističnih, čeprav jih spremlja zlorabljen nalepka podnebnih sprememb, demokracije in drugih lepo- ali boljše praznorečij.

Navodila govorijo o dvotirnem sistemu:

a.

Med tiste študijske programe, na katerih bo število vpisanih višje od razpisanih mest ali pa bo zanje veliko zanimanja, vodstvo univerze uvaja umetno hierarhijo. Bolje vrednoteni in višje umeščeni bodo tisti polno zasedeni študijski programi, kot piše v spremljajočem dopisu, ki naj bi bili pomembnejši z vidika abstraktnega »nacionalnega interesa« ali »družbene potrebe«, kar sta v neoliberalnem novoreku sopomenki za potrebe in interese (lokalnega) kapitala. Sicer se jih bo razvrščalo »glede na razvojno prioriteto v kontekstu internacionalizacije in povezovanja v evropskem prostoru«. To je način pridobivanja dodatnih finančnih sredstev s prodajanjem študija ali pač trženjem študija, tj. s pridobivanjem študentske populacije iz tujine, ki v primeru EU in držav s sporazumom lahko sicer računa na nekatere socialne ugodnosti in za svoje izobraževanje doplačuje, v ostalih primerih pa plačuje šolnine v celoti. Od tod tudi »internationalizacija« jezika, v katerem naj bi potekal študij na univerzi. Hkrati je »internationalizacija« tudi način ustvarjanja dodatnih finančnih tokov na račun pridobivanja projektnih del in kroženja raziskovalcev/raziskovalk-pedagogov/pedagoginj, ki za vstop v tovrstne sheme »internationaliziranih oblik študija/študijskih programov« potrebujejo ustrezno finančno zaledje. Tega pa tvorijo večinoma zasebne fundacije in donatorski programi velikih finančnih in drugih gospodarskih omrežij, za potrebe katerih se tudi neposredno ali posredno raziskuje.

b.

Zapovedi, da je treba krčiti razpisana mesta in posledično študijske programe na humanistični fakulteti, kot je FF – ker naj bi bila domnevno prepustnost premajhna ali pa razpisana mesta ostajajo nezasedena (čeprav ne nujno vsako leto) –, sledi napotek,

da se take programe lahko kar ukine, verjetno če niso komercialno obetavni. Lahko pa sledi tudi »interdisciplinarno povezovanje v nov program *prioritetno med članicami*«. Univerza po novem ne spodbuja interdisciplinarnosti znotraj stroke, ampak, ključno, in tu gre za preobrat, spodbuja »interdisciplinarno povezovanje med vedami s posebnim poudarkom na povezovanju naravoslovno-tehniških ved, biomedicinskih/biotehniških ved in humanistiko/družboslovjem/umetnostjo«. Ni naključje, da je humanistika na tretjem mestu, na čelu pa naravoslovno-tehnične fakultete. Prevedeno v enostaven jezik to pomeni, da Filozofska fakulteta potem, ko je uspešno oklestila svoje študijske programe in jih številčno ošibila, oblikuje študijske programe z vstopanjem v nekakšna interdisciplinarna partnerstva z drugimi fakultetami, od katerih je pri oblikovanju skupnega študijskega programa kot oslABLJENA pridružena članica odvisna in postavljena v podrejeni položaj. Vsebino in cilje »skupnega« študijskega programa namreč diktirajo tiste članice, ki so številčno močnejše, predvsem pa finančno bogatejše ter zato avtomatično dominantne. Gre pretežno za naravoslovno-tehnične fakultete, ki se napajajo iz t. i. javno-zasebnih partnerstev oziroma projektov, ki jih financira gospodarstvo. Filozofsko fakulteto je z njenimi okleščenimi in torej komaj životarnimi študijskimi programi lažje potisniti v naročje drugih fakultet, s katerimi naj bi tvorila skupne, navidezno benigne in sila modne študijske programe. V okviru teh lahko nastopa kvečjemu kot humanistični privesek, ki tovrstno znanje podreja, izvotljuje in napenja, torej preoblikuje, na kopito potreb gospodarstva, s katerim so že dobro povezane in prav od tu izdatno financirane ter zato močne naravoslovno tehnične fakultete. Tako tudi FF kot priključena članica novega podjetniškega študijskega konzorcija svoje okleščene programe vpenja v delo za gospodarstvo in podjetniško miselnost; lahko pridobiva sredstva na trgu preko raziskovalnih in drugih projektov, v katere za nameček poleg *svojega učiteljskega kadra* vpenja študente in študentke humanistike, in v katere je že vpeta študentska populacija skomercializiranih naravoslovno tehničnih fakultet, ki si jih je kapital v zadnjem desetletju in pol žal že uspešno podjarmil. Krog komercializacije enega od zadnjih branikov humanističnih študij v korist javnega in ne zasebnega (tj. Filozofske fakultete v Ljubljani) je tako sklenjen. Seveda na škodo pedagoškega procesa in usvajanja znanja, ki naj bi bilo sistematično in holistično, s »prenovo« študijskih programov pa naj bo torej le interdisciplinarno aplikativno.

Tu nastopi t. i. »prožnost znanja«, ki jo omenjajo navodila in h kateri naj bi težila univerza po »prenovi« svojih študijskih programov. Gre za novorek, ki se v širšem kontekstu pojavlja v zvezi z mikrodokazili. Ta naj bi v prihodnje tvorila četrti steber univerze, predstavljala naj bi enega od štirih temeljev poslanstva univerze oziroma njenih članic. Kleščanje študijskih programov in zmanjševanje števila študijskih mest na podlagi nepreverjene in dvomljive metodologije, torej na podlagi netransparentnega in prisilnega zmanjševanja števila študijskih mest za vsako ceno, nas upravičeno navdajata z zlo slutnjo. In sicer z ugotovitvijo, da gre pri vsem tem med drugim tudi za pretkano sproščanje števila pedagoških ur in ustvarjanje razpoložljivosti med nadobremenjenim pedagoškim kadrom za potrebe vpeljevanja in izvajanja tržnih programov, povezanih z mikrodokazili – torej še ene v vrsti komercialnih dejavnosti, ki je v nasprotju s Humboldtovo univerzo, s humanističnim poslanstvom univerze in njene članice FF.

Na podlagi zgoraj razčlenjenega sindikat VSS FF UL izraža ogorčenost nad nekritičnim uklanjanjem vodstva Filozofske fakultete direktivam, ki prihajajo z univerze oziroma z vlade in pomenijo politično poseganje v avtonomijo univerze oziroma njene članice. Izraža zaskrbljenost nad tem, da na tako pomembno temo na Filozofski fakulteti v Ljubljani sploh ni

potekala nikakršna javna razprava in da organi soupravljanja na FF, kot so Študentski svet in sindikati, o tem sploh niso bili seznanjeni. Zato se sindikat VSS FF UL pridružuje upravičeno kritični drži Študentskega sveta FF.

V Ljubljani, 21. 4. 2024

red. prof. dr. Lilijana Burcar
predsednica VSS FF UL